

ne averteris faciem Christi tui; memento misericordiarum David servi tui. Et in Prophetis invenitur etiam hie modus orandi, ut Daniel. 3: *Propter Abraham dilectum tuum, et Isaac seruum tuum, et Israel sanctum tuum.* Non ignorabant autem isti Sancti Christum esse unicum mediatorem, nec putabant ipsi fieri injuriam, aliorum Sanctorum merita Deo representando. Nam licet Christus sit universale principium totius meriti cui inniti debent omnia alia merita et satisfactiones hominum, nihilominus voluit Deus ut alii etiam justi possent mereri, non solum unusquisque sibi, sed etiam aliis saltem de congruo, ut ex materia de merito suppono, et ut possent justi satisfactiones suas sibi invicem communicare, saltem quoad remissionem poenae temporalis, ut in 4 tomo tertiae partis ostensum est. Si ergo Sancti potuerunt nobis mereri, et satisfactiones suas nobis communicare, quid mirum quod possimus propter eorum merita a Deo petere, et sancta eorum opera allegare in orationibus nostris, ut efficaciores redantur? Unde Augustinus, quæstion. 149 in Exodum, notat, per illa verba: *Sine me, ut iratus conteram eos, admoneri nos, cum merita nostra nos gravant, ne diligamus a Deo, relevari nos apud Deum illorum meritis posse, quos Deus diligit.* Quod sane apertius Deus ipse professus est 4 Regum 20, dicens: *Protegam urbem istam propter me, et propter David seruum meum.* Et videri potest Chrysostomus, homil. 42 in Genesim, circa cap. 18, ubi propter paucos justos Deus paratus erat multitudini parcere. Quod autem per hoc Christo nihil derogetur, patet, tum quia longe excellentior est modus mediationis Christi, quam aliorum Sanctorum, nam ipse solus mediator solvendo et satisfaciendo pro omnibus de toto rigore justitiae, et pro omnibus poenis temporalibus et aeternis, et pro universis culpis; tum etiam quia omnium Sanctorum merita fundantur in Christi meritis, et sunt veluti causæ particulares, quibus mediatis merita Christi nobis applicantur. Ex hoc ergo capite non irrogamus injuriam mediatori Christo, quando propter merita Sanctorum postulamus.

13. *Non solum Christum Dominum, sed etiam Sanctos ut advocatos orare possumus.* — Si autem consideremus Christum ut adlocutum et intercessorem pro nobis per orationes suas, sic imprimis ponderant aliqui, ubi Christus dicitur *advocatus noster*, 1 Joan. 2, non addi particulam exclusivam, sci-

licet, quod solus ipse sit advocatus; et ad Roman. 8, cum dicitur Christus interpellare pro nobis, non additur solum ipsum interpellare; et ita sine injuria Christi posse nos credere Sanctos esse interpellatores pro nobis, et ut tales posse a nobis orari. Unde Augustinus, tractatu primo in 4 Canonicam Joannis, expendens eadem verba, eamdem objectionem facit, inquiens: *Sed dicet aliquis: Ergo Sancti non petunt pro nobis; ergo Episcopi, vel praepositi non petunt pro populo; et respondebit: Sed attendite Scripturas, et videte quia et praepositi commendant se populo, et Apostolus dicit plebi: Orantes simul, et pro nobis; orat Apostolus pro plebe, orat et plebs pro Apostola; invicem pro se omnia membra orent, caput pro omnibus interpellet.*

14. *Nonnulli existimant, Christum Dominum in caelo non orare pro nobis.* — Deinde, quamvis certum sit Christum, dum fuit in via, pro nobis orasse, aliqui tamen credunt jam nunc in caelo non orare pro nobis, neque hoc munus mediatoris pro nobis nunc magis exercere quam munus satisfactoris vel mercantis; quia in hac vita perfecit negotium redemptionis, et omnia quæ ad illam pertinent, tam quoad sufficientiam quam quoad efficaciam, non solum in communi, sed etiam in particulari cum Deo composuit, et ideo nihil habet quod denuo postulare possit. Quod si verum est, nulla potest ipsi Christo fieri injuria petendo ab aliis Sanctis ut pro nobis orent, quia si ipse non intercedit, etiamsi Sancti intercedant, non usurpabunt munus advocati, seu mediatoris, quod Christus nunc in caelo exercet. Nam illud munus juxta hanc sententiam non est orare, sed solum apparere vultui Dei pro nobis, ut dicitur ad Hebreos 9, et tacite sic exponitur, quod cap. 7 dictum fuerat: *Salvare in perpetuum potest, accedens per semetipsum ad Deum, semper vivens ad interpellandum pro nobis.* Sancti autem, licet eos pro nobis intercessores ponamus, non illo modo interpellant, nec se ostendunt illo modo vultui Dei pro nobis.

15. *Contraria opinio veritati proximior censetur.* — At verior sententia est, etiam nunc in caelo exercere Christum mediatoris munus proprie, vere pro nobis orando ac intercedendo, ut late ex Scriptura et sanctis Patribus in tom. 4 de Incarnat. ostendi. Et asseruit etiam Cardinalis Toletus, in capit. 16 Joann., Annot. 35, refertque pro illa Nazianzenum, orat. 4 Theologiae; Ambrosium, ad Roman. 8; Augustinum, tractatu 102 in Joan.;

et Cyrilum, lib. 11 in Joannem, cap. 9. Eamdem secutus est Maldonatus, in idem cap. 16 Joannis, refertque in illius favorem Augustinum, Rupertum, Theodorum, Cyrilum, et Leontium. Et certe hoc ipsum videtur ipse met Christus promisisse, Joannis 14 dicens: *Ego rogabo Patrem, et alium Paracletum dabit vobis.* Nam ibi evidenter loquitur de tempore post ascensionem suam, et verbum *rogandi* non admittit sensum improprium. Neque est cur ad illum configiamus, cum actus orandi Deum omnino proprius, et ex virtute religionis, in quo cumque statu deceat Christum ut hominem; sic enim in verbis illis locutus est, nam ut Deus, non rogat Patrem, sed cum illo mittit Spiritum Sanctum.

16. *Cur Ecclesia non oret Christum Dominum, ut pro nobis intercedat.* — *Objectio.* — Verumtamen licet Christus in caelo pro nobis oret, nihilominus non habet usus Ecclesiae orare Christum, ut oret pro nobis, sed ut misereatur nostri, vel beneficiat nobis, quia, licet utrumque in eodem cap. 14 Joan. ipse promiserit: *Si quid petieritis in nomine meo, hoc faciam;* et infra: *Ego rogabo Patrem;* tamen primum convenit illi ut Deus est, secundum ut est homo. Nos autem loquentes cum Christo, et colentes illum, semper respicimus ad dignitatem personalem ejus, et ideo loquimur cum illo tanquam cum vero Deo; et ideo non loquimur cum eo tanquam cum intercessore, sed tanquam cum auctore bonorum omnium. Unde etiam ex hac parte nullam illi injuriam facimus orando ad Sanctos tanquam ad intercessores, cum hoc modo non oremus ad ipsum, sed altiori. Dicent fortasse haeretici, licet non oporteat orare Christum ut pro nobis oret, tamen cum ipse assumpserit officium advocati pro nobis, eo ipso quod alios intercessores ponimus, illi nos facere injuriam, quia significamus vel ipsum non sufficere, vel in munere advocati praestando non esse satis sollicitum pro nobis.

17. *Diluitur.* — At profecto si objectio esset alicujus momenti, probaret subinde non debere nos fratres nostros fideles et justos hic viventes adhibere apud Deum precatores pro nobis, quia sufficit interpellatio Christi in caelo, cui fit injuria, si alius interpellator adhibetur. Consequens est evidenter contra Scripturam, in qua exhortantur fideles ut alii pro aliis orent, 1 ad Tim. 2: *Obsecro fieri orationes, postulationes, etc., pro omnibus, etc.; Jacob. 5: Orate pro invicem, ut salvemini.* Et

19. *Respondeatur ad tertium haereticorum fundamentum, probando simul Sanctos cognos-*

Paulus saepè postulat a fidelibus ut pro ipso orent, ad Colossenses 4, 2 ad Thessal. 3, ad Hebreos 13. Unde nec haeretici hoc negare audent, cum tamen sequela seu paritas rationis evidens sit. Cur enim magis facimus injuriam Christo, procurando alios coelestes intercessores quam terrestres? Respondeatur ergo non orare nos Sanctos, quia minus quam debeamus de Christi voluntate et favore confidamus, sed imprimis ob majorem ipsius Christi reverentiam, quia quasi non audemus per nos ipsos accedere, sed per alios meliores, quomodo dixit Bernardus in sermone, *Signum magnum*, indigere nos mediatore ad Mediatorem. Secundo, propter honorem ipsorum Sanctorum, qui cedit in gloriam ipsius Dei et Christi. Tertio, propter alias rationes divinae providentiae, quæ uti voluit his omnibus mediis ad majorem unionem membrorum Christi inter se, quæ sicut inter mortales viventes procuranda est, ita etiam inter mortales et coelestes, ut in responsione ad objectionem quartam iterum dicemus.

18. *Quomodo possimus a Christo Domino petere ut pro nobis intercedat.* — Unde ulterius addo, quamvis regulariter et publice non oremus Christum ut pro nobis intercedat, ad vitandum scandalum, et ne videamur ad illum tanquam ad purum hominem orare, nihilominus non esse per se et intrinsece malum hoc modo ad Christum orare, si recta fide et intentione fiat, id est, non dividendo personas, sed naturas, ut bene docuit Cajetanus, 3 p., quæst. 25, art. 2; Cordub., lib. 1, q. 5, dubitat. 3, punct. 4; Canisius, lib. 5 de Beata Virgine, cap. 15, et nos etiam diximus in primo tomo tertiae partis. Non quod orare possimus convenienter ad Christi humanitatem, quia sicut humanitas non meretur, ita nec facit, nec postulat quod desideramus, sed Christus, quem tamen possumus ut hominem considerare, non excludendo suppositum, sed rationem subsistendi in humanitate præcise spectando, nam ut sic Christus orat pro nobis; et ideo per se nihil habet absurdum, quod sub hac ratione oretur a nobis. Quamvis autem hoc verum sit, nihilominus simul etiam possumus alios Sanctos orare, ut pro nobis orent, diverso tamen modo: nam ad Christum oramus, ut per se intret ad Deum, ad Heb. 7, id est, sua virtute, suisque meritis innitus; ad Sanctos vero, ut per Christum intrent, id est, fundati in meritis ejus.

19. *Respondeatur ad tertium haereticorum fundamentum, probando simul Sanctos cognos-*

cere nostras orationes. — Tertia objectio hæreticorum postulat ut explicemus quomodo Sancti Beati cognoscant orationes nostras; nam quod illas cognoscant, certissimum est, quamvis hæretici oppositum supponant. Et quamvis id probare non possemus, nisi a posteriori ex traditione et usu Ecclesiæ, id nobis sufficeret; nam sine dubio esset imprudens, et otiosa, actio loquendi aut petendi ab eo qui non audit, neque intelligere potest; cum ergo Ecclesia errare non possit orando ad Sanctos, et in ea oratione supponat ipsos cognoscere quid ipsa oret, ejus auctoritas sufficit ut credamus Sanctos cognoscere nostras orationes, maxime cum id facillimum sit, et aliunde nihil sit quod repugnet. Imo addimus ex Scripturis posse id colligi; nam de Angelis certum est cognoscere orationes nostras, non solum quando ad ipsos oramus, sed etiam quando oramus ad Deum. Prior pars constat ex illis testimoniis, quibus supra probavimus justos, etiam in antiqua lege, solitos fuisse orare ad sanctos Angelos. Posterior vero pars patet ex Tob. 12, ubi Raphael dixit Tobiae: *Quando orabas cum lacrymis, ego obtuli orationem tuam Deo.* Cognovit ergo illam, alias quomodo eam obtulisset? Unde Apocalyps. 8 dicitur: *Ascendit fumus incensorum de orationibus Sanctorum de manu Angeli coram Deo.* Cognoscunt ergo Angeli orationes Sanctorum; ergo et homines Beati. Probatur consequentia; tum quia equiparantur eis in statu beatifico, ut supra dictum est ex Lucæ 20, et Apocalyps. 21; tum etiam quia eisdem fere verbis dicitur Apocalyps. 5, *quatuor animalia, et viginti quatuor seniores cecidisse coram agno, habentes citharas, et phialas aureas, plenas odoramentorum, quæ sunt orationes Sanctorum.* Illa autem animalia et illos seniores ex hominibus Beatibus fuisse certissimum est, nam ad Agnum cantabant: *Redemisti nos, Domine, in sanguine tuo.* Ergo etiam beati homines offerunt Deo viatorum orationes sibi commendatas: ergo cognoscunt illas.

20. *Quomodo Sancti cognoscant nostras orationes, non est hujus loci.* — *Probabile est eas cognoscere formaliter in Verbo.* — De modo autem quo Beati cognoscunt orationes viatorum, est disputatio inter scholasticos, an videant illas formaliter in Verbo, id est, per ipsammet visionem qua vident Deum, et Beati sunt; an vero tantum causaliter, id est, per novas revelationes, quas recipiunt ratione ipsius visionis, seu status beatifici. Quam quæstionem disputare solent in mate-

ria de beatitudine, et 1 p., quæst. 42; estque illorum locorum propria; tum quia generalior est, non enim de solis orationibus, sed de omnibus effectibus, vel actibus qui in hoc mundo fiunt, tractari potest; tum etiam quia ad præsentem causam parum refert quod hoc vel illo modo illas cognoscant, dummodo certum sit eas cognoscere, esseque illis quasi connaturalem hanc scientiam, et quasi debitam statui Beatorum. Nam beatitudo illa satiat Beati appetitum, alias non esset perfecta beatitudo; merito autem appetunt Beati scire quæ hic aguntur, si ad ipsos aliquo modo pertineant; inter quæ maxime locum habent orationes quæ ad illos fiunt, et actiones eorum viatorum, qui ad curam et peculiarem amorem horum vel illorum Beatorum pertinent. Nam quod inter Beatos et viatores debent esse hæc charitatis et benevolentiae officia, certissimum est, cum unum corpus mysticum componant, cuius caput Christus est, ut dicitur ad Ephes. 4, et ad Colossens. 1. Membra autem sunt Sancti, vel jam triumphantes in celo, vel illuc tendentes in terra, ut sumitur ex ad Ephes. 2, et ad Galat. 4, et ad Hebræos 12. Habent ergo hæc membra inter se communicationem aliquam, juxta doctrinam Pauli, ad Rom. 12, et 1 ad Corinth. 12. Ergo ratione hujus unionis pertinet ad statum uniuscujusque Beati, ut notitiam accipiat earum rerum quæ hic geruntur, quatenus ad unumquemque aliquo modo spectant, inter quas, ut dixi, præcipue ponit debent orationes. Unde fit satis probabile eas cognoscere formaliter in ipso Verbo, ut in hac materia docuit divus Thomas 2. 2, quæst. 83, art. 4, ad 2, et in 4, dist. 45, q. 3, art. 1, ubi alii hanc sententiam sequuntur. De qua videri possunt quæ diximus 1 p., tract. 1, lib. 2, c. 28.

21. *Dissolvitur quartum fundamentum quoad primam partem de utilitate orationis ad Sanctos.* — *Sanctos oramus, ut ordo dirina providenti adimpleatur.* — Quarta objectio parvi momenti est, quæ duo attingit, unum de utilitate hujus orationis, aliud de illius efficacia. Nam prior impugnatur ex eo quod Deus est promptissimus ad dandum, etc. Quod certe si alicujus momenti esset, etiam probaret neque vivos debere a viventibus petere ut pro eis intercedant. Quod est contra expressa testimonia Scripturarum supra adducta. Sequela autem seu similitudo rationis et per se patet, et supra etiam satis probata est. Imo etiam probaretur illo modo,

nostras orationes pro nobis ipsis esse superfluas, quia Deus habet majorem voluntatem conferendi nobis beneficia, quam nos recipiendi. Igitur habet quidem Deus paratissimam voluntatem ad dandum, sed vult dare ordinato modo juxta dispositionem suæ providentiae; unde quædam vult dare non rogatus; alia rogatus a nobis tantum; alia et a nobis, et ab amicis viventibus rogatus; alia exoratus etiam a Sanctis cum ipso regnantiibus. Unde nos non oramus Sanctos, quia de divina voluntate diffidamus, sed ut ordinem providentiae suæ impleamus; nescimus enim quomodo disposuerit aliquid nobis dare, et ideo plures intercessores adhibemus. Similique Sanctos ejus colendo, magis per hoc disponimur ad beneficia, quæ petimus, recipienda. Atque ita per hoc nihil agimus contra fiduciam quam debemus habere in verbis Christi: *Petite et accipietis, et: Si quid petieritis in nomine meo, hoc faciam;* quia hæc promissio non excludit quin hæc petitio per nos, vel per alios fieri possit, neque etiam excludit quin filius exaudiatur petitio per unum facta vel oblata, quam per alium. Nam, ut infra dicemus, promissio hæc, ut infallibilis sit, multas conditions requirit, quæ interdum inveniri possunt vel suppleri, accedente Sanctorum intercessione, et non sine illa, propter defectum nostrum.

22. *Idem fundamentum quoad alteram partem de illius orationis efficacia refellitur.* — Unde ad alteram partem qua impugnatur efficacia hujus orationis, dicimus vel sermonem esse de oratione nostra ad Sanctum, vel de oratione Sancti pro nobis. Quoad priorem, ejus efficacia proxime posita est in hoc solum, quod obtineamus a Sanctis ut orent pro nobis, seu faciant quod in ipsis est, ut desiderium nostrum a Deo impleatur; hoc enim solum est quod immediate per hanc orationem postulamus. Et quoad hoc confidere sine dubio possumus et debemus, has orationes, si ex parte nostra convenienter fiant, et nobis expediant, esse efficaces apud Sanctos. Quæ efficacia in eorum charitate et misericordia maxime fundatur: nam quo maiore ardent caritate, eo sunt ad miserendum promptiores, et quo sunt de sua salute magis securi, eo sunt de nostra magis solliciti, ut dixit Cyprianus, lib. de Immortalitate. Altera vero pars de efficacia orationum ipsorum Sanctorum pro nobis pertinet magis ad questionem de oratione ipsorum Sanctorum pro nobis, quam hic potius supponimus

quam tractamus, et infra disputanda est, ideoque breviter duo dicimus. Unum est questionem illam de efficacia orationis unius pro alio communiorem esse, nam etiam in oratione inter viatores locum habet. Certum est autem talem orationem unius pro alio utilem esse, sive sit omnino efficax et infallibilis, sive non. Secundum est, hanc orationem Sanctorum non esse omnino unius pro alio; nam cum oramus Sanctos, ut pro nobis orent, eorum orationes nostras facimus, quia veluti nomine nostro orant, et desideria nostra ac orationes Deo presentant. Ideoque tunc tam efficax est mihi oratio Sancti pro me facta, quam si a meipso fieret, quantum videlicet est ex parte hujus habitudinis inter eum qui orat, et pro quo orat, et aliunde fit efficacior ex dignitate Sancti, et ex ejus meritis et intercessione.

23. *Ex doctrina superiori, declaratur an possiat homines non Beati a nobis orari, ut pro nobis intercedant?* — *Viventes justi orari possunt a nobis.* — *Dubii cuiusdam enodatio.*

— Ex hac resolutione, facile intelligi potest quid dicendum sit de aliis creaturis rationalibus, non beatis, inter quas quædam sunt sanctæ, quædam non: item quædam sunt viatores nobiscum hic viventes, quædam vero jam sunt extra statum viæ. De viventibus ergo justis, jam obiter diximus orari posse a nobis, sicut etiam ipsi possunt orare pro nobis, quod est de fide certum, et constat ex Scripturis jam citatis. Neque in hoc est ulla difficultas, quia et a viventibus hoc facile petere possumus, et ex parte petentis est actus humilitatis; ex parte vero alterius, erit charitatis et religionis opus pro alio orare. Solum hic potest quis speculari an petitio facta viventi ut pro me oret, sit ejusdem rationis cum oratione quæ fit ad Sanctum jam beatum, et ab eadem virtute eliciatur. Sed hoc spectat ad generalem quæstionem de cultu Sanctorum viventium et mortuorum, quam alibi tractavi; et resolutio est, substantialiter esse actum ejusdem virtutis, quamvis in modo et circumstantiis uniuscujusque statui petitio accommodanda sit, et in universum cultus, ac reverentia.

24. *Alterius dubii resolutio.* — *An possit a nobis postulari deprecationis hominis existentis in peccato, etsi nobis id constet?* — *Dubitari vero ulterius in hoc potest, quomodo possimus nos ad viventem orare, cum non simus certi de sanctitate ejus; ad mortuos enim non oramus, nisi certi simus de eorum statu per eo.*

rum canonizationem. Ad hoc vero facile respondeatur, imprimis sufficere probabilem fidem de alterius justitia; unde etiam quoad homines defunctos, ut privatim nos eorum orationibus commendemus, sufficit humana fides de eorum sancta vita, licet ad publicum cultum et orationem Ecclesiae auctoritas etiam publica necessaria sit. Deinde addimus inter viventes sufficere generalem rationem præsumendi, unumquemque justum esse, quem non constat esse malum, ut illius orationes postulare possimus, quia in hoc nullum est periculum erroris aut superstitionis. Quin potius improbabile non est, etiamsi mihi constet alium esse in peccato, dummodo fidem habeat, posse me illius deprecationem postulare, quia oratio peccatoris ex fide, et auxilio Spiritus Sancti facta, potest esse utilis, ut infra videbimus. Secus vero est de hominibus jam defunctis, quia si damnati sint, jam non sunt in statu orandi apud Deum, præsertim pro aliis, neque omnino sunt jam de corpore Ecclesiæ, ideoque nullam possumus habere cum ipsis communicationem. Ac propterea, ad vivandum periculum communicandi cum homine jam damnato, orando ad illum, necessaria est multum probabilis opinio de illius salute, ut convenienter ad illum orare possimus.

25. *An possimus ad animas purgatorii orationes fundere?* — *Sententia communis est, non esse orandum ad eas.* — Solet autem hic esse peculiare dubium de animabus purgatorii, an possimus liceat nos ipsis commendare, et ad illas orare. In quo dubio communis sententia est, non esse orandum ad animas purgatorii. Ita docet D. Thom. 2. 2, q. 8, art. 4, ad 3; et idem sentit art. 11, ad 3. Idem tenet Alens., 4 part., q. 26, memb. 3, art. 5, § 4, quæstiunc. 3; D. Anton., 4 p., tit. 5, cap. 3, § 2; Abulens., in 6 cap. Matth., quæst. 87; Sylvester, verb. *Oratio*, n. 3; Navarrus, in Enchirid. de Oratione, cap. 1, n. 22. Et in hanc partem inclinant Paludanus, Richardus, et alii Theologi, in 4, dist. 15. Duplex videtur esse potissima ratio hujus sententiæ. Prima, quia animæ existentes in purgatorio non audiunt nec cognoscunt orationes nostras, cum neque videant Verbum, nec credibile sit eis fieri speciales revelationes, cum earum statui non debeantur; ergo neque possumus cum illis loqui. Secundo, quia ipsæ non orant pro aliis, et aliud subsidium nobis præstare non possunt; ergo. Major probatur, quia sunt in statu satisfaciendi et solvendi, et quasi in carcere, ideoque non sunt in statu orandi pro aliis.

28. Addo tamen tertio non esse certum

26. *Altera opinio asserens animas purgatorii posse orare pro nobis.* — Nihilominus Gabriel, in canone missæ, lect. 58, ad finem, licet expresse non dicat posse nos ad animas purgatorii orare, dicit tamen ipsas orare pro nobis, et præsertim pro benefactoribus suis, nam supponit cognoscere suffragia et affectus viventium erga ipsas. Ex quo aperte sequitur posse nos earum suffragia postulare, vel tacite, hac intentione illis suffragando, ut ipsæ nobis vicem rependant, vel etiam expresse earum orationes petendo, quia non potest esse malum expresse petere quod licet desiderare, et interpretative postulare. Et hanc sententiam sequitur Medina, Cod. de Oratione, q. 4 et 5. Et potest fundari in illa generali ratione, quod oratio unius justi pro alio justo indigente per se honesta est, et officium charitatis; sed in animabus purgatorii nihil est quod hoc officium pro nobis impedit, neque etiam in nobis est aliquid cur illud postulare non possimus; ergo. Minor quoad priorem partem probabit infra capite sequenti; quoad posteriorem vero probatur, quia, ex hoc quod nos petamus ab illis animabus sanctis id quod pro nobis ipsæ præstare possunt, nihil sequitur aut contra honorem debitum Deo, aut contra aliquam aliam virtutem, et alioquin id conciliat charitatem, et devotionem circa animas purgatorii.

27. *Resolutio questionis positæ.* — In hoc breviter distinguendæ sunt due quæstiones. Una est, an illæ animæ orient pro viatoribus, et hanc infra expediemus. Alia est, an nos possimus orare ad ipsas. In qua primo claram est, quod si ipsæ non orant pro nobis, nec nos possumus orare ad ipsas. Secundo, si ipsæ non cognoscunt nostras orationes, etiam videtur otiosum et supervacaneum orare ad ipsas. Nam quod Medina respondet, licet non cognoscant orationes nostras, posse ipsas generaliter orare pro his qui se illis commendant, et hoc satis esse ut nos utiliter ipsis nos commendemus, quod est ad ipsas orare, hoc (inquam) non satisfacit: quia si petitio nostra ad illarum notitiam pervenire non debet, inutilis est, nec potest habere rationem virtutis, quamvis possumus benefacere animabus, ut ita comprehendamur sub benefactoribus earum, pro quibus ipsæ specialiter orant. Hoc autem totum non est orare, nisi loquamur ad ipsas, quod sane rationabiliter facere non possumus, si credimus ipsas nos non audire neque intelligere.

animas purgatorii non cognoscere orationes nostras, et non esse incredibile eis manifestari per suos Angelos custodes, vel per nos-tros, vel per utrosque; quia hoc non excedit statum earum, et est actus consentaneus angelicæ custodiæ, vel propter bonum viventium, vel propter solatium aliquod accidentale eorum qui purgantur. Unde ulterius, si quis ad illas oret pie credens audiri ab ipsis, nihil peccabit, quia operatur ex pia credulitate et affectione, et nulli periculo se exponit, quia, licet fortasse non ita sit, neque animæ illæ hujusmodi orationes percipient, nihilominus oratio ejus in sinum ejus convertetur. Et fortasse etiam verum est animas illas, saltem cum beatæ fiunt, cognoscere orationes omnes toto illo tempore ad eas fusas, et eis moveri ad intercedendum in patria pro oratoribus suis. Quapropter, qui in hoc modo orandi fructum et devotionem senserit, non videtur ab illo revocandus, quanquam per se loquendo non videatur necessarius, quia devotio ad animas purgatorii magis ostenditur, suffragando illis per opera satisfactoria, et orando pro illis; et hoc satis est ut ipsæ moveantur ad orandum pro nobis, quando et quomodo potuerint juxta divinam ordinacionem.

CAPUT XI.

UTRUM OMNES SPIRITUS BEATI ET JUSTI ORARE POSSINT?

1. *Personæ divinæ orare non possunt, ut tales sunt.* — Supponimus, quod certum est, divinas personas, ut tales sunt, orare non posse, quia orare est actus inferioris, et requirit distinctam voluntatem inter eum qui orat et ad quem orat; personæ autem divinæ neque habent superiorum extra se, neque inter se una est inferior alia, et unicam tantum habent voluntatem; et ideo neque una potest orare ad aliam, neque omnes ad quempiam alium. Cum autem in Scriptura dicitur Deus petere aut rogare aliquid ab homine, ut Exod. 32: *Dimitte me*, etc., vel Spiritum Sanctum postulare pro nobis, ad Rom. 8, utraque locutio metaphorica est; nam in priori ostenditur quantum valeat oratio justi apud ipsum, ut bene explicat Cardinalis Bellar., lib. 1 de Bonis operibus, cap. 8. In posteriori autem explicatur et appropriatur Spiritui Sancto spiritus orandi, quem in nos infundit, ut lib. 2 de Trinit. latius dixi. Addidi

vero, *ut tales sunt*, ne Christum ut hominem comprehenderem: nam Verbum per humanitatem orare potuit et potest, ut in superioribus factum est; et de illius oratione præter ea quæ attigimus c. præced., ex professo tractavimus circa q. 21 tertiae partis D. Thom., et ideo nihil hic addere necesse est.

2. *Sancti angeli pro nobis orant, et nostras orationes Deo præsentant.* — Secundo, de sanctis Angelis certum est etiam ipsis orare, non solum gratias agendo, et laudando Deum, et benedicendo ipsum, quæ in Scripturis passim leguntur; sed etiam proprie petendo et obsecrando, et petitiones nostras Deo præsentando, ut constat ex Tobie 12, et multis locis Apocal. Item superius ostendimus ex Scripturis, Angelos sanctos orari ab hominibus, quod supponit ipsis orare pro nobis, quia non oramus ad illos tanquam ad auctores honorum, sed tanquam ad intercessores, loquendo de propria oratione, quæ aliquo modo ad Deum terminanda sit.

3. *Beatae animæ duplice intelligi possunt orare pro nobis.* — *Primo modo in generali pro nobis orant.* — *Secundo in particulari etiam orant pro nobis.* — Unde etiam constat animas sanctas et beatas orare Deum pro nobis; quod intelligi potest, vel in generali, vel in particulari pro tali persona et tali negotio seu necessitate. De priori modo res est clara, quia etiam ante Christi adventum, quando animæ justæ perfecte purgatae non videbant Deum, sed erant in sinu Abraham, orabant pro viventibus, ut de Jeremia et Onia legimus 2 Machabæorum ult., et de Samuele et Moyse colligitur ex Jerem. 45; ergo multo magis nunc Sancti jam Beati pro viatoribus orabunt, quia non ignorant in quibus periculis versemur, et majori magisque perpetua charitate nos diligunt. De alio autem modo orandi pro nobis in particulari res est etiam certa de fide, quam præsertim probavit Hieronym. contra Vigilantium. Et sequitur ex assertione præcedentis capituli, nam si Sancti orantur a nobis in particulari, certe et ipsi simili modo orant pro nobis; nam hoc maxime est quod nos ab eis petimus, quodque universa Ecclesia præcipue intendit, cum ad eos orat. Item quia si quid obstaret, maxime quia vel orationes nostras, vel necessitates in particulari non cognoscunt; sed hoc est falsum, ut ostensum est cap. præced.; ergo. Major constat, quia nulla alia conditio excogitari potest necessaria ad orandum, quæ Sanctis beatis desit. Nam et Deum summe reverentur, et ideo modis om-